

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร*

Factors Affecting Emotional Quotient of Students in the Faculty
of Public Health, Naresuan University

ดร.สุพัฒนา คำสอน**

วารารักษ์ ย้งเอี่ยม**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์และตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 243 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะชีวิต พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความตรงเชิงโครงสร้าง ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัว คือบุคลิกภาพแบบแสดง

ตัว ตัวแปรแฝง 2 ตัว ได้แก่ ทักษะชีวิต และความฉลาดทางอารมณ์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีดัชนีความสอดคล้องได้แก่ CMIN/DF เท่ากับ 1.587, GFI เท่ากับ .984, AGFI เท่ากับ .949, RMSEA เท่ากับ .049 โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ได้ร้อยละ 70 ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรควรสนับสนุนให้มีชมรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นิสิตแสดงความสามารถพิเศษ และพัฒนาทักษะชีวิตผ่านกิจกรรมของชมรม นอกจากนี้ควรปรับรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ และการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นิสิตเรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นวิธีการสนับสนุนให้นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น

*ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากมหาวิทยาลัยนเรศวร

**อาจารย์ประจำสาขาอนามัยชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Abstract

The purposes of this study were to examine the factors affecting emotional quotient and also validate the causal relationship model of emotional quotient of students in the Faculty of Public Health, Naresuan University. The sample consisted of 243 students obtained using the systematic random sampling technique. The research instruments were questionnaires. Data were analyzed by using descriptive statistics and structural equation model analysis. The results of the emotional quotient and the life skills confirmatory factor analysis were in accordance with empirical data, and construct validity. The results of structural equation model analysis indicated that the model consisted of the observed variable:

extroversion personality, two latent variables: life skills, and emotional quotient. The model was consistent with empirical data at a good level (CMIN/DF= 1.587, GFI=.984, AGFI=.949, RMSEA=.049). The variables in the model accounted for 70 percent of the variance of emotional quotient. The findings suggested that the Faculty of Public Health, Naresuan University should support the variety of student clubs. The club activities could promote the students' talent and their life skills. In addition, the learning patterns should be focused on problem-based learning and group working in order to develop the students' skills insolving a problem. It would promote students to have the higher emotional quotient as well.

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ในปัจจุบันการจัดการศึกษา ได้มีการปรับเป้าหมายการพัฒนาบุคคลจากเดิมที่เน้นความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intelligence Quotient : IQ) เพียงอย่างเดียว มาเป็นบูรณาการการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient :EQ) ควบคู่ไปด้วย เพราะเชื่อว่าความฉลาดทางอารมณ์จะทำให้บุคคลมีความสุขและมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตเพิ่มขึ้น (กรมสุขภาพจิต, 2547) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดรายละเอียดมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตเพิ่มเติม ในปี 2552 โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ให้หลักสูตรทุกระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา ดำเนินการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ อย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ซึ่งผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาดังกล่าว จะพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนเก่ง มีความรู้ในสาขาอย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้มาใช้แก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพื่อสร้างแรงจูงใจในการบริหารจัดการอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในการที่จะติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (Goleman, 1998; Gibbs, 2001) การที่บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นจนทำให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจในความแตกต่างของบุคคลนำไปสู่การมองโลกในแง่ดี สามารถควบคุม จัดการและ

แสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ช่วยให้เกิดการนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้อย่างสร้างสรรค์ และประสบความสำเร็จ ทำให้ตนเองและผู้อื่นมีสุขภาพจิตที่ดี (ลักษณะสรวิวัฒน์, 2545) สำหรับนิสิตนักศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มักเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง มีความสุข เรียนรู้เร็วและได้ดี มีความคิดเกี่ยวกับคนในแง่ดี ปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี มีปัญหาทางพฤติกรรมน้อย (วิระวัฒน์ บันนิตมัย, 2544) ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงมักให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์กันมากขึ้น

มหาวิทยาลัยนเรศวร มุ่งสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้รอบรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ และเป็นคนที่มีความดีพร้อมในเรื่องอารมณ์และจิตใจ จึงกำหนดอัตลักษณ์บัณฑิต ดังนี้ 1) เก่งงาน เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งทักษะวิชาชีพ วิชาการ และเทคโนโลยี 2) เก่งคน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตสาธารณะ สามารถทำงานเป็นทีม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น 3) เก่งคิด เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ มีทัศนคติเชิงบวก บูรณาการเชื่อมโยงจนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางนวัตกรรม 4) เก่งครองชีวิต เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ใช้ชีวิตพอเพียง 5) เก่งพิชิตปัญหา เป็นผู้ที่สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ มาแก้ปัญหาของตนและสังคมได้ (กองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552) จะเห็นได้ว่าการผลิตให้นิสิตเป็นบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์เกี่ยวกับ "เก่งคน" และ "เก่งครองชีวิต" ได้นั้น มหาวิทยาลัยนเรศวร ต้องส่งเสริมให้นิสิตได้รับการพัฒนาด้านความฉลาดทางอารมณ์ เป็นประการสำคัญ

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นคณะวิชาหนึ่งในกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสาธารณสุข ทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยสนใจศึกษานิสิตระดับปริญญาตรี เนื่องจากเป็นกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงเป็นกลุ่มวัยที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาต่างๆ ได้ง่าย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) นอกจากนี้การใช้ชีวิตช่วงของการศึกษาที่ต้องแยกจากครอบครัว

ต้องรับผิดชอบชีวิตส่วนตัวมากขึ้น และยังคงเผชิญกับภาวะต่างๆ ที่สร้างความกดดันทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเรียนด้านสาธารณสุขซึ่งเป็นสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ ที่มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้บัณฑิตได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ ในการตัดสินใจให้บริการสุขภาพอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันนิสิตยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน ชุมชน สังคม และผู้ร่วมงานอีกด้วย จึงต้องมีความอดทน ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการตัดสินใจที่ดี และควบคุมตนเองได้จากรายงานการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียด (ลักษณะ เทศเปี่ยม, 2552; รุจน์ โรจนอัศวเสถียร และ มัลลิกา เทพวิชัย ศิลปกุล, 2553; ปวีดา โพธิ์ทอง, สุพัทธรา พุ่มพวง และสุนทรี ชะชาตย์, 2554) นั่นคือ หากนิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ ความเครียดจะเพิ่มขึ้น อาจทำให้เกิดปัญหาในการดูแลตนเองให้มีพัฒนาการตามวัย และปัญหาการเรียนรู้อันส่งผลเสียต่อตัวนิสิตเอง ครอบครัว สถาบันการศึกษา และสังคมโดยรวม

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสม มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ (ชูศักดิ์ จันทรดวงโต และ อารีพร ปานทอง, 2551) นอกจากนี้ ทักษะชีวิต สามารถเพิ่มคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองได้ (วาสนา แก้วหล้า และ ดวงรัตน์ แพ้วพลสง, 2545; เมธาวิชุดมธรรมานุกภาพ, ภัคดี ปรีวรรณ และนราพร เล็กสุขุม, 2545; สุทัศน์ สุรสหัสสานนท์, 2549) หรืออาจกล่าวได้ว่า ทักษะชีวิตมีอิทธิพลต่อความผันแปรของความฉลาดทางอารมณ์ และจากการศึกษาของ จิตติมา สังคพัฒน์ (2546) พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมากกว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้ จากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิต สุมาลี เทวฤทธิ์ (2551) พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิต

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อให้นิสิตได้รับการพัฒนาเป็นบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร และเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

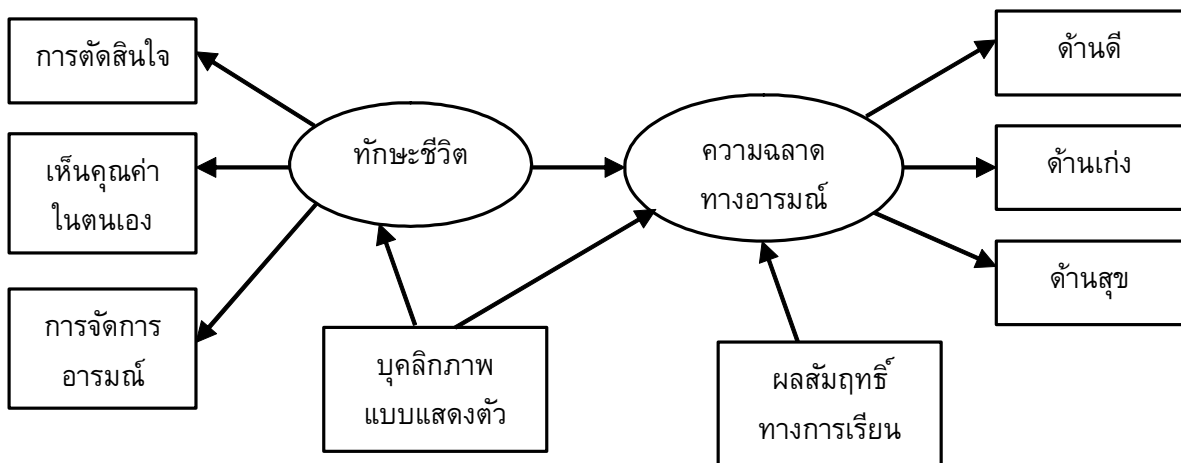
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ความฉลาดทางอารมณ์ ของนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

กรอบแนวความคิดการวิจัย

จากแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม ข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเชิงสัมพันธ์ (Correlational Descriptive research)

กลุ่มตัวอย่าง คือนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร กำหนดขนาดตัวอย่างโดยวิธีการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power analysis) สำหรับการคำนวณขนาดตัวอย่าง ในการวิเคราะห์โมเดล สมการโครงสร้าง ที่ใช้สถิติโคสแควร์ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Goodness of fit tests) ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 8 ตัวแปร คำนวณค่าองศาอิสระของโมเดล (Degree of freedom for independence model) เท่ากับ 36 กำหนดค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ระดับปานกลาง เท่ากับ 0.30 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power of test) เท่ากับ 0.70 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 247 เกณฑ์การตัดเข้ากลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1-4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2/2558 และยินยอมที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยเรียงลำดับรายชื่อทะเบียนของนิสิต แล้วสุ่มตัวเลขเริ่มต้น แบ่งสัดส่วนขนาดตัวอย่างจำแนกรายชั้นปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** แบบสอบถามคุณลักษณะประชากรจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ลักษณะที่พักอาศัย **ตอนที่ 2** แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแบบสอบถามที่ปรับมาจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต (2543) แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี จำนวน 13 ข้อ ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่ง จำนวน 11 ข้อ ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านสุข จำนวน 11 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับจากคะแนน 1-4 ได้แก่ ไม่จริง ก่อนข้างไม่จริง ก่อนข้างจริง จริง การแปลผล ใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ (2.39-1.00) อยู่ในระดับปกติ (2.40-3.20) อยู่ในระดับ

สูงกว่าปกติ (3.21-4.00) **ตอนที่ 3** แบบประเมินทักษะชีวิตเป็นแบบสอบถามที่ปรับมาจากแบบวัดทักษะชีวิตของกาญจนา จุ่งรุ่งเรือง (2543) และ ชุตินา ไชยเสน (2547) แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจจำนวน 10 ข้อ ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองจำนวน 10 ข้อ ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับจากคะแนน 1-4 ได้แก่ ไม่จริง ก่อนข้างไม่จริง ก่อนข้างจริง จริง การแปลผล ใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ อยู่ในระดับต่ำ (2.00-1.00) อยู่ในระดับปานกลาง (2.01-3.00) อยู่ในระดับสูง (3.01-4.00) **ตอนที่ 4** แบบประเมินบุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยปรับมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ แบบแสดงออกของสุมาลี เทวฤทธิ์ (2553) จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับจากคะแนน 1-4 ได้แก่ ไม่จริง ก่อนข้างไม่จริง ก่อนข้างจริง จริง คะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง 15-60 คะแนน การแปลผล พิจารณาจากคะแนนรวมเป็นรายคน นิสิตที่มีคะแนนรวมมาก แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมาก ส่วนนิสิตที่ได้คะแนนรวมน้อย แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวน้อย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยแบบสอบถามตอนที่ 2- ตอนที่ 4 ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และคำนวณความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เท่ากับ 0.81 แบบประเมินทักษะชีวิต เท่ากับ 0.85 และแบบประเมินบุคลิกภาพแบบแสดงตัว เท่ากับ 0.72

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังโครงการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยนเรศวร เลขที่ 341/58 คณะผู้วิจัยจัดอบรมนิสิต

อาสาเป็นทีมผู้ช่วยวิจัย ให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการขออนุญาตผู้เข้าร่วม ก่อนการเก็บข้อมูล โดยผู้เข้าร่วมได้รับคำอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสามารถซักถามข้อสงสัยก่อนตัดสินใจ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะตอบรับหรือปฏิเสธการเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้รับจะถือเป็นความลับ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม หากกลุ่มตัวอย่างประสงค์จะเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ทีมผู้ช่วยวิจัยจึงทำการแจกแบบสอบถาม และให้โอกาสกลุ่มตัวอย่างเลือกสถานที่และเวลาในการให้ข้อมูล จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 243 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.38

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับบรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานและลักษณะตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนาส่วนการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

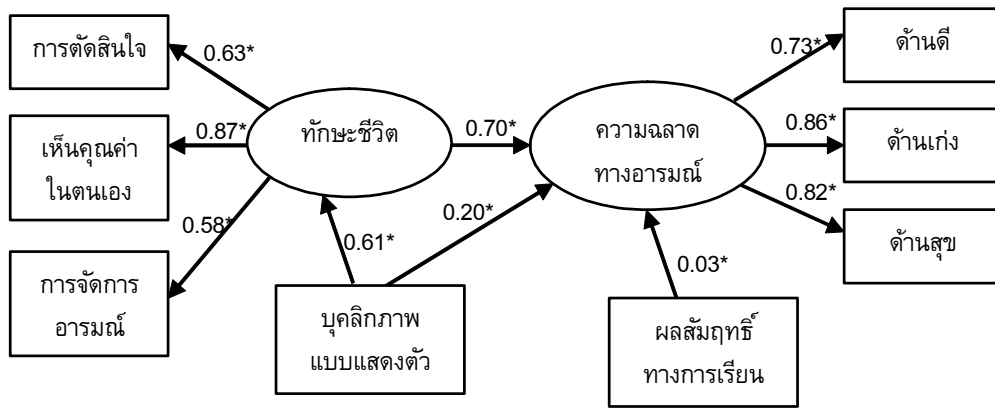
ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.6 เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.2 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 34.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.8 มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไปมีเพียง ร้อยละ 15.2 ที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า หรือเท่ากับ 2.50 และพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.5 มีรายได้/เดือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 6,000 บาท ส่วนระดับความฉลาดทางอารมณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.9 มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านดี (ร้อยละ 74.5) และ ด้านสุข (ร้อยละ 61.7) ตามลำดับสำหรับด้านเก่ง พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.7 มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติสำหรับระดับทักษะชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.4 มีระดับทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะชีวิต ด้านเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 56.4 ในขณะที่ ด้านการจัดการอารมณ์ มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 1.2 ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางอารมณ์ และระดับทักษะชีวิต จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อความ	ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม	148 (60.9)	93 (38.3)	2 (0.8)
- ด้านดี	181 (74.5)	60 (24.7)	2 (0.8)
- ด้านเก่ง	103 (42.4)	133 (54.7)	7 (2.9)
- ด้านสุข	150 (61.7)	91 (37.4)	2 (0.8)
ทักษะชีวิตโดยรวม	103 (42.9)	137 (56.4)	3 (1.2)
- ด้านการตัดสินใจ	61(25.1)	182 (74.9)	0 (0)
- ด้านเห็นคุณค่าในตนเอง	137 (56.4)	104 (42.8)	2 (0.8)
- ด้านการจัดการอารมณ์	83 (34.2)	157 (64.6)	3 (1.2)

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรพบว่า เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดคือ ตัวแปรทักษะชีวิต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .696

รองลงมา คือ ตัวแปรบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ .611 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม ต่อตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 คือ ตัวแปรบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ .205 นอกจากนี้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีขนาดอิทธิพล เท่ากับ .033 ดังภาพที่ 2 และตารางที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ ตามสมมติฐาน

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ ตามสมมติฐาน

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	ทักษะชีวิต			ความฉลาดทางอารมณ์		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ทักษะชีวิต	-	-	-	.696**	-	.696**
บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	.611**	-	.611**	.630**	.425**	.205**
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	-	-	-	.033	-	.033

** p < .01
ค่าสถิติ

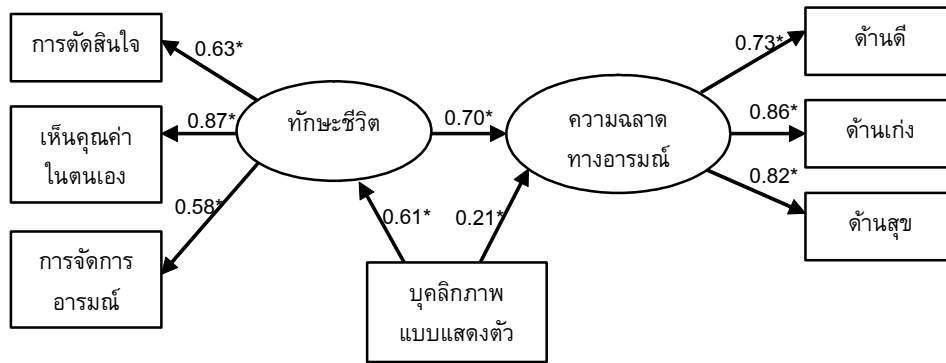
CMIN/DF = 1.590; GFI = .977; AGFI = .944; RMSEA = .049

สมการโครงสร้างตัวแปรทักษะชีวิตความฉลาดทางอารมณ์

R ²	.37	.70
----------------	-----	-----

จากภาพที่ 2 พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ ตามสมมติฐานที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นยังไม่เป็นโมเดลประหยัด เพราะยังมีเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คณะผู้วิจัยจึงพิจารณาโมเดลประหยัด โดยตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญออกไป 1 เส้นทาง คือ ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และประหยัดกว่าโมเดลสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ที่ปรับเป็นโมเดลประหยัด มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่า และมีประสิทธิภาพในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ไม่แตกต่างจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ตามสมมติฐาน ดังนั้นโมเดลภาพที่ 3 จึงเป็นโมเดลที่เหมาะสมและประหยัดกว่า สำหรับอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ที่ปรับเป็นโมเดลประหยัด

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ ที่ปรับเป็นโมเดลประหยัด

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	ทักษะ			ความฉลาดทางอารมณ์		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ทักษะชีวิต	-	-	-	.697**	-	.697**
บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	.611**	-	.611**	.632**	.426**	.206**

** p < .01
ค่าสถิติ

CMIN/DF = 1.587; GFI = .984; AGFI = .949; RMSEA = .049

สมการโครงสร้างตัวแปร ทักษะชีวิตความฉลาดทางอารมณ์

R² .37 .70

การเปรียบเทียบค่าสถิติของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ตามสมมติฐานกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ที่ปรับเป็นโมเดลประหยัด พบว่า ค่าสถิติทุกค่าของทั้งสองโมเดลมีความสอดคล้องตามเกณฑ์ แต่เมื่อพิจารณาแต่ละค่าดัชนีพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ที่ปรับเป็นโมเดลประหยัด มีค่า CMIN/DF และ ค่า RMSEA ต่ำกว่าโมเดลความ

สัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ตามสมมติฐาน แต่มีค่า GFI และ ค่า AGFI สูงกว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ตามสมมติฐานอย่างไรก็ตาม พบว่าทั้งสองโมเดลสามารถอธิบายความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ไม่แตกต่างกัน คือ ร้อยละ 70 ($R^2 = .70$) ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าสถิติของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ตามสมมติฐานกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ที่ปรับเป็นโมเดลประหยัด

ค่าสถิติ	เกณฑ์	โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ตามสมมติฐาน	โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ที่ปรับเป็นโมเดลประหยัด
CMIN/DF		1.590	1.587
RMSEA	≤ 0.08	.049	.049
GFI	≤ 0.90	.977	.984
AGFI	≥ 0.90	.944	.949
R ²	-	.70	.70
จำนวนเส้นทาง	-	10	9

การอภิปรายผล

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ปกติ คือ ด้านดี และด้านสุขส่วนด้านเก่ง พบว่า อยู่ในเกณฑ์ปกติ อธิบายได้ว่า นิสิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.6) เป็นเพศหญิง ซึ่งเป็นเพศที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชาย (Kalyoncu, Guney, Arslan, Guney, & Ayranci, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติหรือสูงกว่าปกติ (สมจินดา ชมพูนุช และวรรณเพ็ญ อินทร์แก้ว, 2555; อมรรัตน์ ลีอนา และประภาศรี คุปต์กานต์, 2558;

พรพรรณ ภูสัทัส และ สมสุข ภาณุรัตน์, 2559) นอกจากนี้ยังอาจอธิบายได้ว่า นักสาธารณสุข เป็นวิชาชีพหนึ่งซึ่งมีความรับผิดชอบต่อชีวิตของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงให้ความสำคัญและฝึกฝนกลุ่มเอกล่าให้นิสิตเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง ควบคุมตนเอง มีวินัย และสามารถแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มีการจัดการเรียนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และพัฒนาความรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ฝึกการทำงานเป็นทีม ทำให้นิสิตมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีจิตอาสา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้อาจจะช่วยลดภาวะแข่งขันในการเรียน นอกจากนี้แม้ว่าเนื้อหาบางรายวิชา เป็นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งหน่วยงาน

ผู้เกี่ยวข้องตลอดจนผู้รับบริการอาจคาดหวังกับนิสิตสูงมาก สิ่งเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดความกดดันและเกิดความเครียดกับนิสิตได้ คณะสาธารณสุขศาสตร์ได้มีการจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะผ่านอุปกรณ์และสื่อต่างๆ ในห้องปฏิบัติการ โดยการสร้างสถานการณ์จำลองเสมือนจริง เป็นการเตรียมความพร้อมให้นิสิตเกิดความมั่นใจในการนำประสบการณ์การเรียนรู้และศักยภาพของตนมาใช้อย่างเต็มที่เพื่อการเข้าใจตนเองและผู้อื่น วิธีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว อาจของ ชุมสาย ณ อยุธยา (2546) เสนอแนะว่าจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ความเป็นคนดี คนเก่ง จะเกิดตามมาภายหลัง

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด คือ ทักษะชีวิต รองลงมา คือ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว จึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ทักษะชีวิต มีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ทักษะชีวิตที่ดีจะเป็นทักษะที่ช่วยสนับสนุนให้นิสิตเกิดการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ถ้าบุคคลที่มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับสูงจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พิจารณารับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา แสวงหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ประเมินทางเลือกโดยการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางเลือกได้อย่างเหมาะสม ทักษะชีวิตด้านนี้จะส่งผลให้นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งเพิ่มขึ้น แต่ถ้าบุคคลที่มีทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับสูงจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง รู้สึกท้อใจ แต่เชื่อมั่นในตนเองและมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งใดๆ ให้สำเร็จได้ตามที่ตั้งใจ บุคคลกลุ่มนี้จะรับรู้ว่าคุณค่าที่ตนมีค่าทัดเทียมกับผู้อื่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง ให้ความเคารพตัวเอง ทักษะชีวิตด้านนี้จะส่งผลให้นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขเพิ่มขึ้น นอกจากนี้หากบุคคลที่ทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์อยู่ในระดับสูงจะเป็นผู้ที่รู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้น เข้าใจความต้องการของตนเอง รู้เท่าทันทักษะและมุมมองของผู้อื่น รู้จักเห็นใจผู้อื่นและเข้าใจที่จะยอมรับคนอื่น

สามารถในการค้นหาและเข้าใจจุดดี จุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างจากผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับข้อค้นพบของงานวิจัยหลายเรื่อง ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการพัฒนาโปรแกรมทักษะชีวิตต่อความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (เมธาวิ อุดมธรรมมานุภาพ และคณะ, 2545: วาสนา แก้วหล้า และ ดวงรัตน์ แผ้วพลสง, 2545: ตมาภรณ์ แผนสมบูรณ์, 2548; สุทัศน์ สุรสิทธิ์สถานนท์, 2549)

2.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าเนื่องจากบุคลิกภาพเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย ซึ่งจะแสดงตัวตนที่แท้จริงออกมาเมื่อมีอารมณ์ การที่บุคคลมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ย่อมเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งผลให้บุคคลนั้นมีการปรับตัวเข้าสู่สังคมอย่างดีและมีความสุข ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพของบุคคลจึงสามารถสะท้อน การเป็นคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ได้ ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์กับบุคลิกภาพจึงมีความเกี่ยวข้องกัน ผลการวิจัยอาจอธิบายได้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวตามทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) นับว่าเป็นบุคคลที่ให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อมภายนอก สร้างความเชื่อมั่นอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง คิดถึงผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา พร้อมรับสิ่งใหม่ๆ มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดี ซึ่งลักษณะของบุคคลที่อวดกล้า ทำหาย ยึดมั่นในความดี เคร่งครัด ไม่หวั่นไหวและกระตือรือร้น จะเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง (Goleman, 1998) สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จิตติมา สังคพัฒน์ (2546) พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายเรื่องที่ยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยพบว่าบุคลิกภาพ

เป็นตัวแปรที่ส่งผลเชิงสาเหตุทางตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์ (สวเนย์ วีระพันธุ์, 2546; วราภรณ์ อะทะวงษา, 2554)

3. ปัจจัยบุคลิกภาพแบบแสดงตัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความฉลาดทางอารมณ์ โดยส่งผ่านทักษะชีวิต แสดงว่าการสนับสนุนให้บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีทักษะชีวิตสูงขึ้น จะส่งผลให้นิสิตความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า แม้ว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวเหมือนกัน แต่อาจมีความไวของอารมณ์ต่างกัน ทฤษฎีสองมิติของไอเซนค (Eysenck) ได้อธิบายแบบบุคลิกภาพมิติเปิด-เผย-เก็บตัวรวมกับมิติมั่นคง-หวั่นไหว กล่าวคือหากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว-แสดงออก จะมีลักษณะชอบกิจกรรม แต่จะก้าวร้าว ฉุนเฉียว ตื่นเต้นง่าย มักจะเป็นผู้ที่มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบมั่นคง-แสดงออก จะมีลักษณะนิสัยเปิดเผย ให้ความร่วมมือ ใจกว้าง ยืดหยุ่น บุคคลกลุ่มนี้จะสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว แม่นยำ มีแบบแผนที่ชัดเจนซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่ทักษะชีวิตที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สวเนย์ วีระพันธุ์ (2546) และสุมาลี เทวฤทธิ์ (2553) ที่พบว่า บุคลิกภาพเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิต และเมื่อบุคคลมีทักษะชีวิตที่ดีจะส่งผลให้บุคคลมีความฉลาดทางอารมณ์ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านทักษะชีวิต

ดังนั้น จึงควรนำตัวแปรเหล่านี้มาส่งเสริมให้นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านกิจการนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมที่หลากหลาย และพิจารณา กำหนดให้นิสิตทุกคนเข้าร่วมเป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมทั้งนี้เป็นการเพิ่มช่องทางให้นิสิตได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมตามความสามารถพิเศษของตนเองเพื่อเพิ่มทักษะชีวิตด้านเห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้ นิสิตยังสามารถใช้กิจกรรมดังกล่าวเพิ่มทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และช่วยพัฒนาให้ตนเองมีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-มั่นคงเพิ่มขึ้น

2. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนมีทักษะในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้อย่างจริงจัง มีการมอบหมายงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นิสิตพัฒนาบุคลิกภาพแบบแสดงตัวด้วยการฝึกทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเป็นการเพิ่มทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจด้วยการฝึกคิดวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุ แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

นำโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์กับนิสิตกลุ่มตัวอย่างอื่น อาทิ นิสิตกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ เนื่องจากมีบริบทที่ต่างกัน เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข. (2547). *อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2552). *แผนกลยุทธ์กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร* (พ.ศ. 2553-2556). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2558, จาก www.sa.au.ac.th/2010/pdf/graduates.pdf.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *ก้าวสู่มาตรฐานการเรียนรู้สู่ทักษะชีวิต*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว.
- จิตติมา สังคัพฒน์. (2546). *การศึกษานุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาแผนกวิชาเลขานุการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูศักดิ์ จันทรดวงโต และอาวีพร ปานทอง. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 1-3 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เมธาวิ อุดมธรรมมานุภาพ, ภักดี ปรีวรรรณ, และนราพร เล็กสุขุม. (2545). *ผลของการเรียนรู้ทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต ด้วยโปรแกรมการฝึกทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- เมธาวิ อุดมธรรมมานุภาพ และคณะ. (2550). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ปวีดา โพธิ์ทอง, สุภัตรา พุ่มพวง และสุนทรี ชะชาตย์. (2554). "ความเครียด การปรับตัว และความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี". *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*. 22(2) : 1-14.
- พรพรรณ ภูษาหัส และสมสุข ภาณุรัตน์. (2559). "ความสัมพันธ์ระหว่างสมาธิจิต ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ". *วารสารพยาบาลตำรวจ*. 8(1) : 145-152.
- รุจน์ โรจน์อัสวเสถียร และมัลลิกา เทพวิชัยศิลปกุล. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ ความเครียด ผลการศึกษาเฉลี่ย และผลการสอบวัดความรู้รอบตัวของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร.
- ลักขณา เทศเปี่ยม. (2552). *ความฉลาดทางอารมณ์กับระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2545). *สุขวิทยาจิตและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วาสนา แก้วหล้า และดวงรัตน์ แผ้วพลสง. (2545). *ผลของการพัฒนาโปรแกรมทักษะชีวิตต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันราชภัฏสุรินทร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วรารณ อะทะวงษา. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1*. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). *เชาวน์อารมณ์ (EQ) ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ศมาภรณ์ แผนสมบุรณ์. (2548). ผลของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดจันทรสโมสร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (วัยรุ่น-วัยสูงอายุ)* เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สวนีย์ วีระพันธุ์. (2546). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทัศน์ สุรสหัสสานนท์.(2549). ผลของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี. ปรินญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมาลี เทวฤทธิ์. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมจินดา ชมพูนุช และวรรณเพ็ญ อินทร์แก้ว. (2555). "พลังสุขภาพจิตความฉลาดทางอารมณ์และความเครียดของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย". *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*. 26(2) : 87-98.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [สกอ.]. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางปฏิบัติ*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2559, from <http://www.education.mju.ac.th/fileDownload/222.pdf>.
- อมรรัตน์ ลีอนาม และประภาศรี คุปต์กานต์. (2558). "ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ". *วารสาร มฉก. วิชาการ*. 18(36) : 151-170.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2546). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยอิงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. 2nded. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gibbs, P. (2001). *Higher Education as a Market: A problem or solution?* *Studies in Higher Education*, 26(1), 85-94. doi: 10.1080/03075070020030733.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. [Online]. Retrieved January 10, 2017, from http://www.stephanehaefliger.com/campus/biblio/017/17_39.pdf.
- Kalyoncu, Z., Guney, S., Arslan, M., Guney, S., and Ayranci, E. (2012). "Analysis of the relationship between emotional intelligence and stress caused by the organization: A study of nurse". *Business Intelligence Journal*. 5(2) : 334-346.

